Scientific quarterly (scientific-research article) of Islamic world political research
Vol. 14, No. 2, Summer 2024, 85-111
DOI: 10.21859/priw-140204

The Islamic revolution, the establishment and expansion of the Turkish Kurdish Hezbollah movement

Masoud Motahari nasab[1], Ahmad Azizkhani[2]

Date of Received: 2024/03/07 **Date of Acceptance**:2024/05/25

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

Abstract

The following article examines the influence of Lebanese political groups on the discourse of the Islamic Revolution and its impact on the national security of the Islamic Republic of Iran. This research was carried out with a descriptive-analytical method and a questionnaire in the form of a Likert scale. Its statistical population was 42 academic and military specialists. The results of the research show that currents such as Hezbollah and in a more general view the March 8th current with the greatest impact on the discourse of the Islamic Revolution as one of the most important pillars of the resistance axis and the front line of the fight against the Zionist regime, increase the defense power of the resistance axis and in addition, the national security factor has been increased. Emphasizing the values and values of the Islamic Revolution and the idea of the approximation of religions, the suggestion of this research is to bring the Lebanese groups closer to the Islamic Revolution and ultimately increase the national security factor of J.A.

Keywords: Islamic Revolution Discourse, Lebanon, National Security of the

1. Assistant Professor, Department of Islamic Studies, University of Isfahan, Iran (responsible Author). m.motaharinasab@theo.ui.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Islamic Studies, University of Isfahan, Iran a.azizkhani@ltr.ui.ac.ir

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/ or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA...

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

Islamic Republic of Iran, March 8, Hezbollah, March 14, Al-Mustaqbal

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، انجمن مطالعات جهان اسلام
فصلنامه علمی (مقاله علمی – پژوهشی) پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال سیزدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳، صص ۱۱۱ – ۸۵

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۴۰۲۰۴

بررسی میزان انطباق گروه های سیاسی- مذهبی لبنان با گفتمان انقلاب اسلامی و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

مسعود مطهری نسب[۱]
احمد عزیزخانی[۲]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

چکیده

مقاله پیش رو میزان تاثیر پذیری گروه های سیاسی لبنان از گفتمان انقلاب اسلامی و در ادامه تاثیر آن را بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را مورد بررسی قرار داده است. این پژوهش با روش توصیفی- تحلیلی و با ابزار پرسش‌نامه در قالب طیف لیکرت انجام شده است. جامعه آماری آن ٤٢ نفر از متخصصان دانشگاهی و نظامی بوده اند. نتایج پژوهش نشان می دهد، جریان هایی مانند حزب الله و در نگاه کلی تر جریان ۸ مارس با بیشترین تاثیرپذیری از گفتمان انقلاب اسلامی به عنوان یکی از مهمترین ارکان محور مقاومت و خط مقدم مبارزه با رژیم صهیونیستی، موجب افزایش توان دفاعی محور مقاومت و در ادامه افزایش ضریب امنیت ملی ج.ا.ا شده است. تاکید بر صدرو ارزش های انقلاب اسلامی و اندیشه تقریب مذاهب، پیشنهاد این پژوهش جهت نزدیکی گروه‌های لبنانی به انقلاب اسلامی و در نهایت افزایش ضریب امنیت ملی ج.ا.ا است.

واژه‌های کلیدی: حگفتمان انقلاب اسلامی، لبنان، امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، ۸ مارس، حزب الله، ١٤ مارس، المستقبل

۱. استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه اصفهان،ایران(نویسنده مسئول) ، m.motaharinasab@theo.ui.ac.ir
۲. استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه اصفهان،ایران . a.azizkhani@ltr.ui.ac.ir

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

مقدمه و بیان مساله:

تامین امنیت ملی در فضای پر آشوب بین المللی یکی از مهم ترین مقولات مورد تاکید دولت هاست. این در حالی است که تامین امنیت ملی به عوامل درونی و بیرونی بستگی دارد؛ یکی از این عوامل نفوذ گفتمان حاکم بر یک کشور در خارج از مرزهای خود است. جمهوری اسلامی ایران از ابتدای شکل گیری با شعار صدور انقلاب به این مساله توجه ویژه ای داشته که در این میان کشورهایی چون لبنان که سنخیت فرهنگی/مذهبی بیشتری با جمهوری اسلامی ایران دارند، در اولویت قرار داشته اند.

کشور لبنان به عنوان یکی از کشورهای تاثیرگذار در تحولات خاورمیانه همواره مورد توجه بازیگران منطقه ای و بین المللی بوده است. موقعیت استراتژیک این کشور در کنار همجواری با رژیم اشغالگر صهیونیستی اهمیت آن را برای جامعه بین الملل و به ویژه ایران دو چندان کرده است. از طرفی علیرغم وسعت و جمعیت کم، لبنان دارای جامعه ای متکثر و متنوع است که گسل های قومی/مذهبی فراوان منشا شکل گیری جریان های سیاسی متعددی در این کشور شده که بنا بر گرایشات ایدئولوژیک و تعلقات قومی/ نژادی به یکی از قدرت های منطقه ای و یا بین المللی نظیر آمریکا، فرانسه، عربستان و ایران نزدیک بوده اند. این شرایط وضعیت خاصی را به ویژه در منطقه خاورمیانه ایجاد کرده تا قدرت های فوق الذکر از طرق مختلف در صدد تاثیر گذاری بر تحولات داخلی لبنان و نهایتا افزایش ضریب امنیت ملی خود باشند. اما مساله اساسی نحوه تاثیر گذاری است. اینکه دریچه ورود به سیاست لبنان کدام یک از حوزه های اقتصاد، سیاست، امنیت و یا فرهنگ است، مساله پیش روی دولتمردان منطقه ای و بین المللی است. پژوهش پیش رو با تاکید بر اولویت فرهنگی و سیاسی به دنبال بررسی این فرضیه است که به هر میزان نفوذ گفتمان انقلاب اسلامی در میان جریان های لبنانی بیشتر باشد، همسویی آنها با ج.ا.ا بیشتر خواهد بود که این مساله خود به افزایش ضریب امنیت ملی ج.ا.ا خواهد انجامید.

در این پژوهش تلاش شده است با استفاده از روش توصیفی و آماری میزان انطباق گروه های سیاسی- مذهبی لبنان با گفتمان انقلاب اسلامی و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران مورد بحث و بررسی قرارگیرد. بر این اساس پژوهش پیش رو حول دو سؤال اصلی شکل گرفته است: اول اینکه نسبت جریان های سیاسی فعال در سپهر سیاسی لبنان با جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟ و دوم اینکه دوری و یا نزدیکی آنها به گفتمان انقلاب اسلامی چه تاثیری بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است؟

فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

سال چهاردهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

۱- منطق انطباق؛ شاخص های گفتمان انقلاب اسلامی

پیش از پرداختن به میزان انطباق گروه ها و احزاب لبنانی با گفتمان انقلاب اسلامی، باید به اصول گفتمان انقلاب اسلامی بپردازیم تا در سایه آن بررسی میزان انطباق یا عدم انطباق میسر گردد. اگر انقلاب اسلامی را پویش درونی یک ملت جهت بازتعریف "خود" در مقابل "دیگری" بدانیم، اندیشه حضرت امام خمینی (ره) بن مایه چنین پویشی است. آنچه در این بازتعریف مهم است، ساخت گفتمانی نو است که بر بازگشت به خویشتن اسلامی تاکید دارد، (امام خمینی، ۱۳۶۱: ج۱، ۲۲۷) این ساخت نو متکی بر ارزش های اسلامی شکل گرفته است. بنابراین به هنگام باز طراحی این نقشه، اسلام باید به عنوان یک مفهوم محوری مورد توجه قرار گیرد. اما شکل گیری چنین گفتمانی به مانند هر گفتمان دیگر، واجد دو بعد است.در بعد اول گفتمان نوظهور نیازمند عناصری جهت اثبات آنچه "هست" می باشد تا در پرتوی آن " مای جمعی" شکل بگیرد و در بعد دوم عناصری برجسته می شود که آنچه "نیست" را عیان نماید تا رکن دوم هویت که همان "دیگری" است چارچوب بندی شود.(klandermans،2000 ،163-162).

در بعد اول این تلاش فکری (یعنی بعد ایجابی)، حضرت امام خمینی به عنوان معمار این گفتمان نوظهور و در مقام یک عالم دینی، با استخدام عناصر دینی حول مفهوم توحید و تحت عنوان «اسلام ناب محمدی»، گفتمانی نو را چارچوب‌بندی کرد که در آن مرزهای اسلام توسعه پیدا کرد و باورهای فردی، به ساحت اجتماعیات بسط یافت. در این برساخت نو، مفاهیمی چون استقلال، آزادی، عدالت و... در پرتو مفهوم توحید معنا یافتند و برآیند آن در ساحت سیاسی، به ایده حکومت اسلامی با مبانی مردم سالاری انجامید زیرا همان¬گونه¬که «جان اسپوزیتو» و «جان وال» تأکید می‌کنند، جهان‌بینی توحیدی در اسلام بر حاکمیت خدا و خلافت نوع بشر تأکید دارد که براین¬اساس، ظرفیت‌های مردم¬سالاری افزایش می‌یابد؛ چون تمامی انسان‌ها دربرابر حاکمیت مطلق خدا، برابر نگریسته می‌شوند. (اسپوزیتو و وال، ۱۳۹۲: ۵۵) اما این گفتمان نوظهور در بعد دوم (بعد سلبی) با اتکا به قدرت لایزال الهی یا همان توحید، زنجیره‌ای از غیریت‌ها و نفی‌ها را ایجاد کرد که از استبداد داخلی تا استعمار بیگانه را در بر میگرفت؛ اینگونه گفتمان سیاسی حضرت امام در پرتو اصل توحید مفاهیم خود و دیگری را تبیین کرده و گفتمانی جدید را پایه ریزی کرد که در ادامه در رویکرد مقام معظم رهبری و در اصول قانون اساسی و اسناد بالادستی چون سند چشم انداز بیست ساله قابل رویت است.

لذا بر اساس تجزیه و تحلیل اندیشه های حضرت امام(ره) و مقام معظم رهبری و همچنین بر اساس تجزیه و تحلیل محتوای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سند چشم انداز بیست ساله کشور، ۱۴

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

اصل محوری از اصول انقلاب اسلامی که در پژوهش پیش رو کارآمد می باشد، در جدول زیر احصا گردیده است:

جدول(۱) اصول گفتمان انقلاب اسلامی

ردیف	اصول	محتوا و سند
۱	اصول عقیدتی(توحید، نبوت، امامت،عدل، معاد)	توحید و معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا (اصل دوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)
۲	اصل ولایت فقیه	آن چیزی که به‌عنوان مبدأ مشروعیت این نظام محسوب‌می‌شود، یعنی ولایت الهی که منتقل می‌شود به فقیه (جامع الشرایط)، مشروط است به پایبندی بر احکام الهی (بیانات مقام معظم رهبری، ۸۵/۰۳/۱۴).
۳	اصل جمهوری اسلامی	مسیر شما این است که جمهوری اسلامی را بپا کنید. من رأی به جمهوری اسلامی می‌دهم، نه یک کلمه کم، نه یک کلمه زیاد(صحیفه امام خمینی، جلد۶، صفحه ۳۵۳)
۴	اصل استقلال	داشتن استقلال و طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب و محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی(اصل دوم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)
۵	اصل آزادی	تأمین همه حقوق و آزادی‌های مشروع و قانونی به صورت مساوی(اصل سوم، نوزدهم و بیستم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)
۶	اصل عدالت	رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی(اصل دوم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)
۷	اصل تعامل سازنده با جهان و اتحاد ملل اسلامی	ایران در افق بیست ساله کشوري الهام بخش در جهان اسلام و دارای تعامل سازنده با جهان و تاثیر گذار بر همگرايي اسلامي و منطقه‌اي است(سند چشم انداز بیست ساله کشور) اتحاد ملل اسلامی و وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام (اصل یازدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران).
۸	اصل توانمندی در علم و فن آوری	علم و فناوری در چارچوب گفتمان انقلاب اسلامی فی نفسه هدف نیست بلکه وسیله ای برای تعالی انسان ها و در خدمت جوامع اسلامی و تمامی مستضعفین جهان جهت رهایی از استکبار جهانی است. لذا جمهوری اسلامی می بایست در این حوزه قدرتمند شود. بر همین اساس در سند چشم انداز بیست ساله آمده است؛ ایران در افق بیست ساله برخوردار از دانش پیشرفته و همچنین توانا و توانمند در تولید علم و فناوري است.
۹	اصل تعالی ایمان و اخلاق	ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی (اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

۱۰	اصل حمایت از مستضعفان جهان	حمایت از مسلمانان، مظلومان و مستضعفان جهان (اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)وجوب تبلیغ برای نمایش چهره نورانی اسلام و آرمان های جهانی اسلام و چشاندن میوه شیرین اسلام به جهانیان بخصوص مسلمانان مظلوم و مستضعفان جهان (صحیفه امام، ج ۲، ۲۸۲، ج ۹، ۲۸۱و ج۱۶، ۱۳۱ و ۴۴).
۱۱	اصل مبارزه با استکبار جهانی	امام خمینی در بیاناتی اشاره دارند: «سلامت و صلح جهان بسته به انقراض مستکبرین است و تا این سلطه‌طلبان بی‌فرهنگ در زمین هستند مستضعفین به ارث خود که خدای تعالی به آنها عنایت فرموده است نمی‌رسند(صحیفه امام، ج ۱۲، ۱۴۴، ۱۳۵۸/۱۱/۱۹).
۱۲	اصل نابودی رژیم صهیونیستی	"اسرائیل قیام مسلحانه بر ضد کشورهای اسلامی نموده است و بر دولت ها و ملت های اسلام، قلع و قمع آن لازم است. کمک به اسرائیل چه فروش اسلحه و مواد منفجره و چه فروش نفت حرام و مخالف با اسلام است.(اعلامیه مورخ ۱۳۴۶/۳/۱۸ خطاب به ملل و دول اسلامی بمناسبت جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل. صحیفۀ نور، جلد ۱، ص۱۳۹) رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۹۴ در یک جمله تاریخی فرمودند« رژیم صهیونیستی ۲۵ سال آینده را نخواهد دید.»
۱۳	اصل اسلام انقلابی (اسلام ناب محمدی)	«اسلام دین افراد مجاهدی است که به دنبال حق و عدالت‌اند. دین کسانی است که آزادی و استقلال می‌خواهند. مکتب مبارزان و مردم ضداستعمار است. اما این‌ها اسلام را طور دیگری معرفی کرده‌اند و می‌کنند. تصور نادرستی که از اسلام در اذهان عامه به وجود آورده و شکل ناقصی که در حوزه‌های علمیه عرضه می‌شود، برای این منظور است که خاصیت انقلابی و حیاتی اسلامی را از آن بگیرند.»(امام خمینی، ۱۳۶۰: ۷) همچنین ایشان عنوان اسلام ناب محمدی را در مقابل اسلام آمریکایی برای اولین بار مطرح کردند.
۱۴	اصل مردمی بودن	«ما تابع آراء ملت هستیم. ملت ما هرطور رأی داد ما هم از آن تبعیت می‌کنیم. ما حق نداریم، خدای تبارک و تعالی به ما حق نداده است، پیغمبر اسلام به ما حق نداده است که ما به ملتمان یک چیز را تحمیل کنیم». (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۱، ۳۴) «اینجا آراء ملت حکومت می‌کند، اینجا ملت است که حکومت را در دست دارد. این ارگان‌ها را ملت تعیین کرده است و تخلف از حکم ملت برای هیچ یک از ما جایز نیست و امکان ندارد» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۴، ۱۶۵)

۲-بررسی گروه های سیاسی و جریان های مذهبی در لبنان

احزاب سياسي لبنان عمدتاً بر اساس گرايش طايفه‌اي و مذهبی تقسيم‌بندي مي‌شوند. در صحنه سياسي و اجتماعی این کشور، سه گروه مذهبی شیعی ، سنی و مسیحی و دو جناح سیاسی ۸ مارس و ۱۴ مارس فعال هستند.دو حزب فعال و برجسته شیعه حزب‌الله لبنان (به رهبري سيدحسن نصراله) و جنبش أمل (به رهبري نبيه بري) می باشند. مهم‌ترين احزاب و گروه‌هاي سياسي اهل سنت هم عبارتند از جريان المستقبل (سعد حريري)، جماعت اسلامي لبنان (ابراهيم مصري)، حزب اتحاد (عبدالرحيم مراد)، جنبش توحيد اسلامي (بلال شعبان)، جمعيت خيريه اسلامي (حسام قراقيره)، جمعيت مقاصد خيريه (تمام سلام)، جنبش امت (شيخ عبدالناصر جبري). از فعال‌ترين احزاب و گروه‌هاي مسيحي، جريان

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الاسلامي
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

آزاد ملي (ميشل عون)، حزب كتائب (امين جميل)، قوات لبنان (سمير جعجع)، جريان المرده (سليمان فرنجيه) جنبش ملی آزاد (جبران باسيل) را می توان نام برد. در صحنه دروزي چهار گروه شاخص سياسي شامل جريان سوسياليست ترقي‌خواه لبنان (وليد جنبلاط)، حزب دموكراتيك لبنان (طلال ارسلان)، حزب توحيد عربي (وئام وهاب) و حزب عربي لبناني (فيصل داود) ايفاي نقش مي‌نمايند. در ادامه مقاله مهمترین گروه های فعال که تاثیرگذاری بیشتری در جامعه لبنان دارند به صورت مختصر معرفی می گردد:

۲-۱-احزاب و گروه‌هاي شاخص ائتلاف ۱۴ مارس:

۲-۱-۱- حزب المستقبل (اهل سنت)

اين جريان يک جريان مسلمان سني لبناني است که رفيق حريري آن را بنا نهاد. بعد از ترور او رهبري جريان بر عهده سعدحريري قرار گرفت. اين جريان مبناي ائتلاف ۱۴ مارس در مجلس لبنان باحضور احزابي چون سوسياليست ترقيخواه ، قوات، كتائب و ... شد.اساس موسسان حزب بر مبناي هم زيستي مسالمت آميز براي همه لبناني هاست که شامل ۴ بند ميشود:

۱-حريت و استقلال لبنان ۲- نظام دموكراسي پارلماني ۳- توزيع ثروت عادلانه ۴- عدم طائفه گرايي و مقابله با تجزيه و تقسيم لبنان

جريان المستقبل داراي شاخه هايي از قبيل جوانان،زنان، ورزشي،كارگري و... است. جريان المستقبل حضور بارزي در رسانه هاي جهان عرب دارد. ۳ كانال تلويزيوني ملي، ماهواره اي و خبري و راديو الشرق كه برنامه هاي آن از بيروت و پاريس پخش مي شود متعلق به اين جريان است. این حزب سیاسی از جمله جریان های مخالف حزب الله دسته بندی می شود. اما مخالفت و انتقاد های خود را در قالب ساز و کارها و گفتگوهای سیاسی دنبال می کند. در همین راستا سعد حریری در گفتگو با شبکه «یورونیوز» در تشریح اختلاف رویکردش با حزب الله گفت: آنها به هیچ وجه سیاست های من در قبال کشورهای خلیج(فارس) را نمی پذیرند و من نیز هرگز سیاست های آنها را در قبال ایران و مسائل دیگر نمی پذیرم. وی در عین حال تاکید کرد که گرچه با حزب الله از نظر سیاسی اختلاف نظر دارد اما این به معنای ناممکن بودن همکاری در راستای منافع عمومی لبنان نیست و این اختلاف ها به این معنی نیست که باید کشور از فعالیت بایستد.[1] اظهار نظرهای مشابه و اتخاذ چنین رویکردی از سوی رهبران المستقبل و تاکید بر همزیستی مسالمت آمیز با سایر گروه های سیاسی و نیروهای مردمی و عدم گرایش به طایفه گرایی و تجزیه لبنان می تواند در قالب

1. https://www.alef.ir/news/3970609140.html

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

گفتگو های سیاسی ملی در جهت وحدت و همکاری برای پیشرفت لبنان مؤثر باشد.

۲-۱-۲- حزب کتائب/ فالانژ (مسيحي)

حزب فالانژهای لبنان (حزب الكتائب اللبنانية)، که از قديمي ترين احزاب لبناني است، به‌عنوان یک جنبش به‌اصصلاح ناسیونالیستی، در سال ۱۹۳۶ توسط پیر جمیل تحت تاثیر حرکت نازیسم و حضور اعضاي حرکت جوانان وطن در جریان المپیک ۱۹۳۶ برلین تاسیس شد و در سال های بعد ریاست آن بر عهده کمیل شمعون قرار گرفت.در اوریل ۱۹۷۵ حزب کتائب دست به یک عملیات گسترده زد که از آن بعنوان مهمترین دلیل بر شروع جنگ هاي داخلي لبنان نام مي برند. در آن سال ها حزب در خیابآن‌هاي بیروت به ترور میلیشیاي فلسطيني و میلیشیاي حرکت ملي لبناني پرداخت. در سپتامبر ۱۹۸۲ ایلي حقبیه از رهبران کتائب حدود ۲۰۰۰ آواره فلسطيني را در اردوگاه صبرا و شتیلا و با اجازه نیروهاي اشغالگر صهیونیستی قتل عام کرد. همچنین حزب کتائب متهم است که در جریان ربایش چهار دیپلمات جمهوری اسلامی ایران (احمد متوسلیان و همراهانش) در لبنان دست داشته است.

۲-۱-۳- قوات لبنان (مسيحي)

قوات لبنان در حال حاضر یک حزب سیاسي مسیحي است که بشیر جمیل آنرا پایه گذاري کرده است. این حزب در جریان جنگ هاي داخلي لبنان درگیري هاي زیادي با ائتلاف گروه هاي مسلمان(حرکت ملي لبنان) و گروههاي فلسطيني داشت. حتي در برخي موارد نیز با گروه‌هاي هم پیمان خود به نزاع و در گیري پرداخت.در سال ۱۹۸۲ بعد از ترور جمیل این جریان استقلال خود را از دیگر جریانات مسیحي اعلام کرد و در یک نزاع خونین با ارتش تحت رهبري میشل عون در سال ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ سرانجام اسلحه خود را تسلیم نمود. این جریان در حکومت وحدت ملي لبنان ۲ وزیر را در اختیار دارد.

سید حسن نصرالله دبیرکل حزب‌الله حزب القوات را بزرگترین تهدید برای مسیحی‌های لبنان خواند و گفت، هدف این حزب کشاندن لبنان به جنگ داخلی است. «نبیل قاووق» عضو شورای مرکزی جنبش حزب الله لبنان تأکید که حزب القوات از سال ۲۰۰۹، از عربستان سعودی و آمریکا پول و سلاح دریافت می‌کند تا مقاومت لبنان را هدف قرار دهد.[1] این سخنان رهبران حزب الله در واکنش به صحبت های جعجع بود که چندی پیش گفته بود؛ « من پانزده هزار جنگجو دارم و ما قادر به مقابله با حزب‌الله هستیم،

سید حسن نصرالله خطاب به رئیس حزب القوات اللبنانیه گفت: به حزب القوات اللبنانیه و رئیس آن توصیه می کنم که از ذهنیت جنگ داخلی خارج شود. محاسبات این حزب غلط است. شاکله نظامی

1. https://www.farsnews.ir/news/14000803000767

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

حزب الله به تنهایی ۱۰۰ هزار رزمنده است. ما این رزمندگان را برای جنگ داخلی تجهیز نکرده ایم بلکه برای حمایت از کشور در برابر دشمنان تجهیز کرده ایم. بزرگترین تهدید برای امنیت مسیحیان لبنان حزب نیروهای لبنانی و رئیس آن است. بزرگترین تهدید است زیرا متحد داعش و جبهه النصره است.[1]

۱۳ اکتبر (۲۱ مهر ۱۴۰۰) حزب‌الله و جنبش امل اعلام کردند در اعتراض به سیاسی‌کاری «طارق البیطار» بازپرس قضایی پرونده انفجار بیروت روز پنجشنبه تجمعی اعتراض‌آمیز مقابل کاخ دادگستری لبنان ترتیب خواهند داد، بعد از آن سمیر جعجع در پیامی خطاب به طرفداران خود گفت که به خیابان بیایند و با حزب‌الله مقابله کنند. درحالی که مردم به‌سمت ساختمان دادگستری در حرکت بودند، افراد مسلحی از پشت‌بام‌های اطراف شروع به شلیک به‌سمت مردم کردند و این جنایت ۷ کشته و بیش از ۶۰ زخمی به‌جای گذاشت.[2] این رخداد ها نشان دهنده آن است که جامعه لبنان پتانسیل افزایش تنش و زایش گروههای تروریستی را دارد اما هرچه که احزاب اصلی و فعال در لبنان خویشتن دار باشند و در جهت ثبات و تحکیم مردم سالاری حرکت نمایند چنین حرکت هایی کنترل خواهد شد.

۲-۱-۴- جریان سوسیالییست ترقي خواه(حزب التقدمی الاشتراکی)

جریان سوسیالیست ترقیخواه لبنان از مهمترین احزاب سیاسي لبناني است و در حال حاضر رهبري آن برعهده ولید جنبلاط است. پایه هاي حزب بر مبناي سکولاریسم و سوسیالیسم و بر مبناي اکثریت دروزی شکل‌گرفته است. تاریخ تاسیس آن به ۱۹۴۹ توسط کمال جنبلاط باز مي گردد. این جریان در طي جنگ هاي داخلي لبنان به جریان حرکت ملي لبنان در مقابل جریان مسیحي(کتائب، آزادسازان وطن به ریاست کمیل شمعون) که به کشتار مسلمانان مي پرداختند پیوست. جنبلاط پدر از میلیشیاي قوي در ساله اي ۱۹۷۵ تا ۱۹۹۰ برخوردار بود. بسیاري از گروه‌هاي چپ فلسطیني آن را تجهیز و یاري مي کردند. این حزب در طول تاریخ خود با حکومت سوریه داراي مشکلات فراوان بوده است. درسال ۱۹۷۷ کمال جنبلاط ترور شد. پس از کمال جنبلاط، ولید جنبلاط رهبري حزب را برعهده گرفت.[3]

۲-۲- گروه هاي شاخص جریان ۸ مارس

۲-۲-۱- جنبش اَمَل (شیعي)؛ جنبش امل در سال ۱۹۷۴ توسط امام موسي صدر پایه‌گذاري شد. این جنبش یکي از طرف‌هاي درگیر در جنگ داخلي لبنان بود. هم اکنون نبیه بري دبیرکل جنبش امل

1. https://www.mashreghnews.ir/news/1287574
2. https://www.tasnimnews.com/fa/news/1400/07/28/2592484
3. https://www.porseman.com/article/145920

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

است. امام موسي صدر براي حفظ و سازماندهي فرهنگي، عقيدتي و سياسي محرومان مسلمان لبنان، سازمان جنبش محرومان حركةالمحرومين را ايجاد كرد كه با استقبال عموم اهالي جنوب مواجه شد و در ديگر شهرها نيز مشتاقان زيادي داشت. در ۲۶ جمادي‌الثاني ۱۳۹۵ق/ ۱۵ تيرماه ۱۳۵۴ وي طي يک سخنراني، خبر ايجاد سازمان نظامي امل را اعلام كرد. اين سازمان شاخه نظامي «جنبش محرومان» بود كه زير نظر دكتر مصطفي چمران اداره مي‌شد.

نکته حائز اهمیت جنبش امل اندیشه های تقریب و گفتگو محور امام موسی صدر بود. وی از اولین روزهای ورود به لبنان در زمستان سال ۱۳۳۸، با طرح شعار «گفتگو، تفاهم و همزیستی»، پایه های روابط دوستانه و همکاری صمیمانه ای را با مطران یوسف الخوری، مطران جرج حداد، شیخ محی الدین حسن و دیگر رهبران دینی مسیحی و اهل سنت آن کشور بنا نهاد. در طول حضور دو دهه امام صدر در لبنان، هیچ مراسم سرور یا اندوهی از شیعیان نبود که امام صدر در آن شرکت جوید، و تنی چند از فرهیختگان مسیحی و اهل سنت در معیت وی نباشند. حمایت جوانمردانه امام صدر از بستنی فروشی مسیحی در اوایل تابستان سال ۱۳۴۱ در شهر صور، که به فتوای صریح ایشان مبنی بر طهارت اهل کتاب منجر گردید، توجه تمامی محافل مسیحی لبنان را به سمت خود جلب نمود. در اواخر تابستان ۱۳۴۱ مطران گریگوار حداد به شهر صور آمد و از امام صدر برای عضویت در هیئت امناء «جنبش حرکت اجتماعی» دعوت نمود. وی در بهار سال ۱۳۴۴ اولین دور سلسله گفتگوهای اسلام و مسیحیت را با حضور بزرگان این دو دین الهی، در مؤسسه فرهنگی «الندوه اللبنانیه» به راه انداخت. امام موسی صدر در زمستان سال ۱۳۵۵ در جمع سردبیران جرائد بیروت، قرن بیست و یکم را قرن همزیستی پیروان ادیان، مذاهب، فرهنگ های گوناگون نامید، و بر رسالت تاریخی لبنان جهت ارائه الگویی موفق در این زمینه پای فشرد.[1]

وجود چنین پیشینه مبتنی بر تقریب و وحدت که به رهبری یک متفکر شیعی در لبنان واقع شده، حاکی از وجود زمینه و تمایل فضای سیاسی اجتماعی لبنان برای شکل گیری گفتگو های سیاسی و مذهبی در سطح ملی برای تامین منافع ملی لبنان است.

۲-۲-۲- جريان ملي آزاد لبنان (مسيحي):

فكر ايجاد جريان ملي آزاد لبنان پس از تبعيد ميشل عون رييس جمهور وقت لبنان به پاريس شكل گرفت. اين جريان در طول سال ها فعاليت سري خود را در بين مسيحيان ارتودكس لبنان ادامه داد تا آنكه پس از بازگشت ميشل عون در سال ۲۰۰۵ تشكيلات شكل رسمي به خود گرفت. اين جريان با جريان

1. https://www.tasnimnews.com/fa/news/1393/12/03/661918

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

المرده پیمان استراتژیک بست. پس از تشکیل پارلمان این جریان در سال ۲۰۰۶ با حزب الله پیمان استراتژیک منعقد نمود. از بندهاي اين پيمان تشكيل جبهه واحد و به رسميت شناختن حق قانوني مقاومت و عدم خلع سلاح آن بود.اين جريان از شاخه هاي اصلي ايجاد ائتلاف ۱۴ مارس بود. گروه‌هاي جريان ۱۴ مارس از اين عمل ميشل عون بعنوان يک عمل غير اخلاقي براي رسيدن ميشل عون به كرسي رياست جمهوري لبنان ياد كردند در حال حاضر همپيماني اين جريان با حزب الله آن را به قدرتمندترين جريان مسيحي در خاورميانه تبديل كرده است. «توافق با حزب الله به عنوان یکی از اولین توافق‌های بین مذاهب مختلف بوده و شکاف‌های فرقه‌ای و مذهبی در لبنان را کاهش داده است. همگرایی حزب الله و جریان آزاد ملی موجب حفظ ثبات سیاسی داخلی لبنان شده و فرهنگ گفت‌وگو بین گروه‌های لبنانی را افزایش داده و به عنوان یکی از شاخص‌های تقویت همزیستی مسالمت‌آمیز در لبنان مطرح است.»

برای نمونه در حال حاضر(آگست ۲۰۲۳) جریان ملی آزاد با ترتیب دادن گفتگو هایی سعی در برطرف نمودن اختلاف بین جناح های ۸ مارس و ۱۴ مارس است. در همین راستا رهبر جریان آزاد ملی لبنان خبر داد: انتخاب رئیس جمهور لبنان فقط از طریق تفاهم امکان پذیر است ما به شدت به گفتگوی لبنانی ـ لبنانی امیدواریم، از همان ابتدا هم گفته بودیم که اصل بر تفاهم است. باسیل افزود: توافق اولیه با حزب الله در رابطه با چارچوب رسیدن به نام فرد توافقی و تسهیل انجام این کار در چارچوب خواسته‌هایی در راستای منافع کشور حاصل شده است.[1]

۲-۲-۳- جماعت اسلامي لبنان (اهل تسنن):

جماعت اسلامی لبنان يكي از شاخه‌هاي اخوان‌المسلمين است كه در سال ۱۹۶۴ به‌طور رسمي فعاليت خود را در لبنان آغاز كرد. فتحي يكن اولين دبيركل اين جماعت بود كه هدف از تاسيس آن تبليغ اسلام ، مقابله با تمدن غربي و جامعه سازي اسلامي و تلاش براي بازگشت به اصول اصيل اسلامي بود. جماعت اسلامی در دهه ۷۰ قرن گذشته در سراسر مناطق سني نشين لبنان نفوذ خود را توسعه داد و در اسن راستا بيشتر توجه خود را به موسسات رسمي ديني معطوف داشت، لذا نمايندگاني را در اين موسسات مثل شوراي عالي اسلامي و اداره اوقاف نصب كرد. اين جماعت به تدريج وارد فعاليت‌هاي سياسي شد بطوريكه در سال ۱۹۷۲ اولين نماينده وابسته به جماعت اسلامي لبنان وارد پارلمان اين كشور شد. در جريان جنگ‌هاي داخلي لبنان در سال ۱۹۷۵ جماعت اسلامي لبنان گروه شبه نظامي موسوم به مجاهدين تشكيل داد تا از مناطق طرابلس، بيروت و صيدا حفاظت كند.

1. https://www.tasnimnews.com/fa/news/1402/05/17/2937873

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

جماعت اسلامی به جدايي دين از سياست معتقد نيست و فعاليت هاي سياسي که در راستاي دفاع از حقوق مردم و بر طرف کردن ظلمي از آنان باشد را عبادت محسوب مي کند به همين جهت در عرصه سياسي اين کشور حضور فعالي دارد و بعد از ترور رفيق حريري سياست اعتدال را ميان دو جناح اصلي لبنان يعني ۱۴ مارس و ۸ مارس در پيش گرفت. فتحي يکن دبير کل اين جماعت شخصيتي نزديک به حزب الله است. اصول اساسی يکن با انديشه اخوان المسلمين، اشتراک دارد. بعد از ترور رفيق حريري، يکن به ائتلاف مخالفان دولت به رهبري حزب الله پيوست. با وجود احترام زيادي که به جايگاه عربستان سعودي مي‌گذارد، به شدّت از روش مقاومت و پايداري دفاع مي‌کند.[1]

۲-۲-۴- جنبش حزب الله لبنان :

حزب الله زمانی شکل گرفت که صهیونیست ها و نیروهای چند ملیتی (آمریکا، انگلیس فرانسه و ایتالیا) بیروت را تحت سیطره خود داشتند و در آن شرایط خفقان، هیچ یک از گروه‌های محلی جرات ابراز وجود نداشتند. (حجازی، ۱۳۸۵). در سال های بعد جوانانی که در سال های اولیه مقاومت اسلامی و نیز در سال های بعد به صفوف مجاهدان پیوستند، پس از ظهور اندیشه جدید مقاومت اسلامی، حزب الله را تشکیل دادند. مجموعه های شیعی بر حول محور حزب الله گردآمده بودند. این مجموعه های متفرق اعضای شورای حزب الله کمیته ای نه نفره متشکل از روحانیون شیعه لبنانی، شخصیت های وابسته به حزب امل اسلامی، حزب الدعوه لبنان، کمیته های انقلاب اسلامی و شخصیت های مستقل بودند. این افراد همگی به پیروی از ولایت فقیه و پیروی از امام خمینی، مقاومت عیه رژیم صهیونیستی و ناتوانی احزاب و سازمان‌های موجود در پاسخ گویی به نیازهای موجود فعلی لبنان باور داشتند. مجموعه این گروه‌ها که به عنوان "شورای لبنان" شناخته می‌شد، در مه ۱۹۸۴ به نام "حزب‌الله انقلاب‌اسلامی لبنان " تغییر نام داد. (اسداللهی، ۱۳۷۹: ۶۷-۶۸). با شکل‌گیری حزب الله در منطقه بعلبک مرکز استان بقاع به‌صورت منطقه ای خود مختار برای حزب الله درآمد. ساختمان این منطقه پوشیده از پوسترهای امام خمینی و پرچم های ایران بود (میر علی،۱۳۹۲). حزب الله در نامه معروف خود "مانیفست حزب‌الله" در سال ۱۹۸۵ که به‌طور رسمی منتشر شد اذعان داشت : تعهد خود را نسبت به رهبری یگانه ، حکیمانه و عادلانه ولی فقیه جامع الشرایط که در حال حاضر در شخص آیه‌اللهالعظمی امام الخمینی(ره) تجسم یافته است، اعلام می‌داریم او برانگیزاننده انقلاب اسلامی آنان می‌باشد. (اسداللهی، ۱۳۷۹: ۱۹۳ - ۱۹۲). در

۱. سایر گروه هاي سياسي سني جمعيت خيريه اسلامي، حزب آزادي عربي، حزب نجاد، ، حزب اتحاد، جنبش عربي لبنان و کنگره مردمي لبنان، حزب دموکرات لبنان (دروزي) و حزب توحيد عربی از جمله ديگر احزاب سني هستند که حضور کم و بيش فعالي در عرصه تحولات سياسي اين کشور دارند.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

ماه مه ۱۹۹۱ شهید سید عباس موسوی دبیر کل حزب الله شد و در فوریه ۱۹۹۲ به شهادت رسید. پس از او سید حسن نصرالله به سمت دبیرکلی انتخاب شد که هم اکنون نیز این سمت را عهده‌دار است.

این نکته حائز اهمیت است که مواضع سید حسن نصر الله نسبت به رهبران مذهبی جهان عرب در منطقه غرب آسیا از نقش و اهمیت راهبردی برخور دار است. این حقیقت که سخنان رهبر یک حزب سیاسی- نظامی در لبنان می تواند در مقابل با مواضع تهاجمی و عملیات های نظامی رژیم صهیونیستی علیه لبنان، فلسطین، سوریه و ایران نقش بازدارنده ایفا کند، نشان دهنده-ی آن است که مؤلفه های نرم افزاری مؤثر بر امنیت ملی از اهمیت راهبردی برخوردار است و این مؤلفه بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی نیز تاثیر گذار است.

مهم‌ترین توطئه‌اي که علیه این جنبش با هدف خلع سلاح و حذف آن از عرصه تحولات سیاسي لبنان رخ داد پس از ترور رفیق حریري در سال ۲۰۰۴ صورت گرفت. بدنبال این ترور انگشت اتهام غرب و هم پیمانان داخلي آن به طرف سوریه و نیروهاي مقاومت نشانه رفت و قطعنامه ۱۷۰۱ شوراي امنیت به تصویب رسید. در این قطعنامه بر خروج نیروهاي سوري و خلع سلاح تمام گروه‌هاي لبناني تصریح شده است. گروه‌هاي طرفدار غرب و احزابي که خواستار خروج نیروهاي سوري از لبنان بودند ائتلافي موسوم به ائتلاف ۱۴مارس را تشکیل دادند.اما به جهت محبوبیت حزب الله ناشی از پیروزی بر اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه، آزادسازی اسیران لبنانی و همچنین خدمات عمومی و رفاهی که تشکیلات حزب الله ارائه می کند موفق به این کار نشدند.(Love, ۲۰۱۰: ۳۷). در نهایت این ائتلاف نتوانست حزب الله لبنان را خلع سلاح کنند. رابین رایت، خبرنگار آمریکایی و نویسندهٔ کتاب شیعیان، مبارزان راه خدا، در زمینهٔ تأثیر و نفوذ انقلاب اسلامی در لبنان می‌نویسد: «بیروت غربی چهره و ماهیتی جدید پیدا کرد. در طول خیابان «الحمراء»، که به «شانزلیزهٔ شرق» معروف است، به در و دیوار و بوتیک‌ها، کتاب‌فروشی‌ها و بانک‌ها تصویر آیةالله خمینی نصب گردیده و. همه جا این جمله به چشم می‌خورد: «همهٔ ما خمینی هستیم». به زودی، این تصاویر به گردن‌ها آویخته شد و به عنوان علامت عشق و ایمان و آشنایی، زینت‌بخش سینهٔ رزمندگان شیعی گردید» (رایت، ۱۳۷۲: ۷۷).

روش شناسی پژوهش:

در این پژوهش روش توصیفی - تحلیلی مورد استفاده قرار گرفته است. در ابتدا با روش اسنادی و کتابخانه ای، اطلاعات جامعی پیرامون موضوع تحقیق جمع آوری شد و آراء و فعالیت های گروه‌های مختلف

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

سیاسی و نظامی لبنان تحلیل شد و در ادامه با استفاده از روش پیمایشی و با ابزار پرسشنامه اطلاعات جامعه آماری در جهت پاسخ دهی به مساله پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. محدوده زمانی این پژوهش از زمان پیروزی انقلاب اسلامی در سال۱۳۵۷ تا به حال است.جامعه آماری این تحقیق شامل ۴۲ نفر از صاحب‌نظران و نخبگان نظامی و دفاعی و متخصصان در حوزه¬های امنیت ملی، ژئوپلیتیك، علوم سیاسی و روابط بین‌المللمی باشد. با توجه به اینکه حجم جامعه آماري کمتر از ۱۰۰ نفر است، نمونه آماري همان جامعه آماري بوده و روش نمونه گيري به¬صورت تمام شمار مي¬باشد. در این پژوهش براي احراز روايي پرسشنامه، محققین اقدام به مصاحبه با افراد متخصص و خبره نموده و پرسش‌نامه ای پنج گزینه ای را برای توزیع میان جامعه‌ی آماری تنظیم نمود. پایایی (اعتبار) پرسش‌نامه نیز از طریق آلفای کرونباخ محاسبه شد و میزان ان ۷۸ درصد بود که نشان دهنده انسجام و ثبات درونی قابل قبول پرسش‌نامه می باشد. در این پژوهش براي احراز روايي پرسشنامه، محققین اقدام به مصاحبه با افراد متخصص و خبره جهت گردآوری اطلاعات مرتبط با موضوع تحقیق نموده و از میان ده‌ها سؤال متناظر با عوامل موثر بر امنیت ملی که از یافته‌های مطالعات نظری و شناسایی جغرافیای سیاسی منطقه غرب آسیا بدست آمده، درنهایت تعداد۶ سؤال بسته را مورد تایید نهایی قرار داده در قالب پرسش‌نامه پنج گزینه ای برای توزیع در میان جامعه‌ی نمونه آماری تنظیم نموده است. مقادیر پنج گزینه ای پرسش نامه بر اساس طیف لیکرت تنظیم شده که در ادامه به تجزیه و تحلیل آن پرداخته می شود

جدول (۲) معیار جامعه شناختی

معیار	نوع و میزان	تعداد
میزان سنوات	۱۰ سال	۱۲ نفر
	۲۰ سال	۲۵ نفر
	۳۰ سال	۵ نفر
تخصص و شغل	اساتید حوزه روابط بین الملل،حوزه دفاعی-راهبردی و مطالعات منطقه ای	۲۷ نفر
	مدیران سیاسی و فرهنگي	۵ نفر
	فرماندهان نظامی و متخصصین شاغل در نیروهاي مسلح	۱۰ نفر
مدرک تحصیلی	دکتری مطالعات منطقه ای(منطقه غرب آسیا)	۲۱ نفر
	دکتری علوم سیاسی و اندیشه سیاسی	۷ نفر
	دکتری علوم دفاعی- راهبردی	۹ نفر
	دکتری اندیشه سیاسی و مطالعات فرهنگی	۵ نفر

باتوجه به اینکه اکثر مخاطبین پرسش نامه این تحقیق دارای حداقل بیست سال سابقه خدمت، تدریس

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الاسلامي
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

و پژوهش در حوزه های مختلف مدیریتی، فرماندهی و دانشگاهی بوده اند و همچنین اکثر مخاطبین پرسش نامه این تحقیق متخصصین نظامی و اساتید دانشگاه خصوصا در حوزه روابط بین الملل، حوزه دفاعی- راهبردی و حوزه مطالعات منطقه ای هستند و از سوی دیگر نظر به اینکه همه مخاطبین پرسش نامه این تحقیق دارای مدرک تحصیلی دکتری بوده و گرایش مدرک تحصیلی اغلب آن ها در ارتباط مستقیم با موضوع پژوهش می باشد، نتایج این تحقیق از روایی بالایی برخور دار بوده و قابل اطمینان است.

تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق:

دراین بخش پژوهش نتایج آماری ناظر به پاسخ به شش پرسش منتخب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۱) از لحاظ شاخص های فرهنگ سیاسی جامعه لبنان به چه میزان مطابق شاخص های فرهنگی گفتمان انقلاب اسلامی است؟(شاخص¬های فرهنگی مانند: استقلال طلبی، استکبار ستیزی، اتحاد در برابر دشمن خارجی، مبارزه با صهیونیسم و...)

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

Q1

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	3.00	19	44.2	45.2	45.2
	4.00	17	39.5	40.5	85.7
	5.00	6	14.0	14.3	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

براساس داده‌های ارائه شده در جدول فوق ۶ نفر از پاسخ دهندگان از لحاظ شاخص های فرهنگ سیاسی، جامعه لبنان را به میزان بسیار زیاد مطابق با شاخص های فرهنگی گفتمان انقلاب اسلامی ارزیابی نموده و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۱۴/۳ درصد است.۱۷ نفر از پاسخ دهندگان این مطابقت را زیاد دانسته و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۴۰/۵ درصد می باشد. همچنین ۱۹ نفر از پاسخ دهندگان نیز معتقد بودند از لحاظ شاخص های فرهنگ سیاسی، جامعه لبنان به میزان متوسط مطابق با شاخص های فرهنگی گفتمان انقلاب اسلامی است و درصد فراوانی تایید شده آن نیز برابر ۴۵/۲ می باشد.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

به طور میانگین نظر متخصصین بر این بوده است که شاخص های فرهنگ سیاسی جامعه لبنان به میزان متوسط متمایل به زیاد مطابق با شاخص های فرهنگی گفتمان انقلاب اسلامی است. نظر متخصصین با رفتارها و عملکرد سیاسی مردم لبنان در وقایع مختلف دو دهه اخیر منطبق است، ایستادگی و اتحاد در جنگ سی و سه روزه و همچنین همگرایی بیشتر بین دو جریان ۸ مارس و ۱۴ مارس در ۵ سال اخیر به معنای حرکت به سوی مردم سالاری و فرهنگ سیاسی همسو با فرهنگ سیاسی گفتمان انقلاب اسلامی است.

۲)افزایش قدرت سیاسی* و نظامی** حزب الله لبنان (از ۲۰۰۶ تا ۲۰۲۳) تا چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر داشته است؟

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

Q2

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	3.00	7	16.3	16.7	16.7
	4.00	19	44.2	45.2	61.9
	5.00	16	37.2	38.1	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

براساس داده های ارائه شده توسط متخصصین در جدول فوق، ۱۶ نفر از پاسخ دهندگان، تاثیر افزایش قدرت سیاسی و نظامی حزب الله لبنان را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، بسیار زیاد ارزیابی نموده که درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۳۸/۱ درصد است. ۱۹ نفر این تاثیر را زیاد دانسته و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۴۵/۲ درصد است. همچنین ۷ نفر از پاسخ دهندگان نیز معتقد بودند تاثیر افزایش قدرت سیاسی و نظامی حزب الله لبنان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، متوسط می باشد که درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۱۶/۷ درصد است.

بر این اساس به طور میانگین بر طبق نظر متخصصین، افزایش قدرت سیاسی و نظامی حزب الله لبنان تأثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. بر همین اساس حزب الله لبنان به عنوان یک سپر دفاعی- امنیتی در برابر تهاجمات و تهدیدات رژیم صهیونیستی علیه جمهوری

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

اسلامی ایران عمل کرده است. لذا حفظ چنین متحد استراتژیکی نه تنها از منظر دینی بلکه از منظر منافع ملی و امنیت ملی حائز اهمیت راهبردی است.

۳) احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش در پنج سال آینده در کشور لبنان به چه میزان است؟

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

Q4

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	1.00	2	4.7	4.8	4.8
	2.00	27	62.8	64.3	69.0
	3.00	13	30.2	31.0	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

براساس داده های ارائه شده در جدول فوق ۲ نفر از پاسخ دهندگان احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش در پنج سال آینده در کشور لبنان را بسیار کم ارزیابی نموده که درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۴/۸ درصد است. ۲۷ نفر از پاسخ دهندگان این احتمال کم دانسته و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۶۴/۳ درصد بوده است. همچنین ۱۳ نفر از پاسخ دهندگان نیز معتقد بودند احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش متوسط بوده و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۳۱ درصد است.

در نتیجه احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش به‌طور میانگین کم(متمایل به متوسط) ارزیابی شده و از این منظر در پنج سال آینده، کشور لبنان دارای امنیت نسبی خواهد بود. این تحلیل آماری با اطلاعات بدست آمده از مطالعات کتابخانه ای نیز همخوان است چرا که در دو دهه اخیر مشارکت سیاسی و همچنین فرهنگ و عقلانیت سیاسی افزایش پیدا کرده و به تبع آن گرایش های تروریستی و رادیکال در جامعه لبنان رو به کاهش بوده است به همین دلیل ورود احزابی مانند فالانژ در حوزه قدرت سیاسی کاهش پیدا کرده است.

۴) اتحاد بین جریان ۱۴ مارس و جریان ۸ مارس در لبنان به چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار است؟

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

Q5

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	1.00	1	2.3	2.4	2.4
	2.00	13	30.2	31.0	33.3
	3.00	25	58.1	59.5	92.9
	4.00	3	7.0	7.1	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

براساس داده های ارائه شده در جدول فوق ۱ نفر از پاسخ دهندگان تاثیر اتحاد بین جریان ۱۴ مارس و جریان ۸ مارس در لبنان را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بسیار کم ارزیابی نموده و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۲/۴ درصد است. ۱۳ نفر این تاثیر را کم دانسته که درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۳۱/۰ درصد می باشد. ۲۵ نفر این تاثیر را متوسط ارزیابی نموده و درصد فراوانی تایید شده آن برابر ۵۹/۵ است. همچنین ۳ نفر از پاسخ دهندگان نیز معتقد بودند اتحاد بین جریان ۱۴ مارس و جریان ۸ مارس در لبنان را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تاثیر زیادی خواهد داشت که درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۷/۱ درصد می باشد.بر این اساس به طور میانگین اتحاد بین جریان ۱۴ مارس و جریان ۸ مارس در لبنان تأثیر متوسطی(متمایل به کم) بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد.. لذا می توان چنین تحلیل نمود که برخی متخصصین اتحاد کامل بین این دوجریان را ممکن نمی دانند، این حاکی از آن است که اختلاف بین این دو جریان تنها اختلاف سیاسی نیست بلکه اختلاف عقیدتی و فرهنگی هم تأثیر گذار است.اما در هر صورت به هر میزان جریانات سیاسی لبنان به سمت وحدت حرکت کرده و از تنازعات مذهبی و سیاسی داخلی اجتناب کنند، موجب ثبات سیاسی کشور خود شده و نهایتا این فرآیند تأثیری مثبت بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی خواهد داشت.

۵) به کارگیری موشک های حزب الله لبنان در مقابل تهدیدات رژیم صهیونیستی و گروه‌های تکفیری، به چه میزان موجب افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می شود؟

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

Q6

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	4.00	5	11.6	11.9	11.9
	5.00	37	86.0	88.1	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

براساس داده های ارائه شده در جدول فوق ۳۷ نفر از پاسخ دهندگان معتقدند، به کارگیری موشک‌های حزب الله لبنان در مقابل تهدیدات رژیم صهیونیستی و گروه‌های تکفیری، تأثیر بسیار زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد. که درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۸۸/۱ درصد است. همچنین ۵ نفر این تاثیر را زیاد ارزیابی کرده اند که درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۱۱/۹ درصد است. بر این اساس بر خلاف ادعای برخی تحلیل گران ملی گرا که معتقدند ایران نباید برای افزایش قدرت حزب الله هزینه نماید و این هزینه باید صرف امور عام المنفعه و توسعه کشور شود.،باید اذعان داشت که حزب الله لبنان به لحاظ ژئو استراتژیک در موقعیت بسیار حساس و پر نفوذی نسبت به سرزمین های اشغالی و حتی نسبت به رقیب های دیگر مانند ترکیه و اتحادیه اروپا قرار دارد و توانمند سازی حزب الله لبنان از لحاظ نظامی و به خصوص قدرت موشکی با صرف هزینه ای بسیار کم، موجب افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و حتی افزایش امنیت در منطقه غرب آسیا خواهد شد.

۶) افزایش ثبات سیاسی به وسیله شاخص های مردم سالاری در لبنان (مانند:انتخابات و تحزب) به چه میزان بر افزایش امنیت جمهوری اسلامی ایران تأثیر گذار است؟

۱) بسیار کم ۲) کم ۳) متوسط ۴) زیاد ۵) بسیار زیاد

Q7

		Frequency فراوانی	Percent درصد فراوانی	Valid Percent درصد فراوانی تایید شده	Cumulative Percent درصد فراوانی تجمعی
Valid	3.00	3	7.0	7.1	7.1
	4.00	36	83.7	85.7	92.9
	5.00	3	7.0	7.1	100.0
	Total	42	97.7	100.0	
Missing	System	1	2.3		
Total		43	100.0		

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

براساس داده های ارائه شده در جدول فوق ۳ نفر از پاسخ دهندگان تاثیر ثبات سیاسی در لبنان به وسیله شاخص های مردم سالاری (مانند: انتخابات و تحزب) را بر افزایش امنیت جمهوری اسلامی ایران بسیار زیاد ارزیابی نموده و درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۷/۱ است. ۳۶ نفر این تاثیر را زیاد دانسته که درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۸۵/۷ است. همچنین ۳ نفر این تاثیر را متوسط ارزیابی کرده اند که درصد فراوانی تایید شده آن برابر با ۷/۱ است.

بر این اساس به طور میانگین افزایش ثبات سیاسی بر اساس شاخص های مردم سالاری در لبنان (مانند: انتخابات و تحزب) تأثیر نسبتا زیادی بر افزایش امنیت جمهوری اسلامی ایران خواهد داشت. به عبارت دیگر به هر میزان ساختار سیاسی لبنان از اختلافات قومی و فرقه ای به سوی الگویی مردم سالار و باثبات حرکت نماید، (به نحوی که نخست وزیر دائما مجبور به استعفا نگردد و نظام سیاسی لبنان با بحران انتخاب رئیس جمهور مانند وضعیت فعلی در ۲۰۲۳ مواجه نشود، ثبات سیاسی بیشتری پیدا خواهد کرد. همچنین حزب الله لبنان به عنوان متحد جمهوری اسلامی ایران، به دلیل اینکه یک حزب رسمی و سیاسی در لبنان است می تواند در مناسبات سیاسی ورود نموده و با استفاده از مکانیسم های یک نظام مردم سالار به سمت افزایش قدرت سیاسی و تاثیر گذاری اجتماعی حرکت نموده و در نهایت این امر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را در پی خواهد داشت. در چنین حالتی حتی اگر جریان سکولار ۱۴ مارس که رقیب جریان های دینی است هم به قدرت برسد در صورت ثبات سیاسی ناشی از حاکمیت یک نظام مردم سالار جریان های دیگر می توانند قدرت آن را کنترل نمایند.

بر اساس کلیه داده های بدست آمده از مصاحبه کیفی با متخصصین مطالعات منطقه ای و متخصصین مطالعات امنیتی و مطالعات کتابخانه ای مطرح شده پیرامون جریان های سیاسی و مذهبی فعال در لبنان و همچنین نتایج حاصل شده از پرسش نامه این تحقیق میزان انطباق هر یک از جریان های سیاسی و مذهبی لبنان، با اصول گفتمان انقلاب اسلامی به صورت میانگین در قالب جدول آماری[1] زیر به صورت تفکیک شده ارائه شده است؛

۱. در این جدول آماری بر اساس روش محاسباتی لیکرت شماره پنج به عنوان خیلی زیاد، شماره چهار به عنوان زیاد، شماره سه به عنوان متوسط، شماره دو به عنوان کم و شماره یک به عنوان خیلی کم در نظر گرفته شده است.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

جدول(۳): میزان انطباق شاخص‌های جریان های لبنان با شاخص‌های گفتمان انقلاب اسلامی

میزان انطباق شاخص‌های جریان های سیاسی- مذهبی لبنان با شاخص‌های گفتمان انقلاب اسلامی									
ردیف	اصول	حزب الله	جنبش امل	جریان المستقبل	جریان ملی آزاد	القوات اللبنانیه	حزب کتائب یا فالانژ	جماعت اسلامی لبنان	جریان یالبیست ترقي
۱	اصول عقیدتی (توحید، نبوت، امامت،عدل، معاد)	۵	۴	۳	۲	۲	۱	۳	۲
۲	اصل ولایت فقیه	۵	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱
۳	اصل جمهوری اسلامی	۵	۲	۱	۳	۱	۱	۴	۱
۴	اصل استقلال	۵	۵	۴	۵	۳	۱	۵	۱
۵	اصل آزادی	۵	۴	۳	۳	۳	۱	۴	۱
۶	اصل عدالت	۵	۴	۳	۳	۱	۱	۴	۵
۷	اصل تعامل سازنده و اتحاد ملل اسلام	۴	۴	۲	۴	۱	۱	۲	۱
۸	اصل توانمندی در علم و فن آوری	۵	۵	۴	۵	۲	۲	۵	۴
۹	اصل تعالی ایمان و اخلاق	۵	۵	۴	۳	۱	۱	۵	۱
۱۰	اصل حمایت از مستضعفان جهان	۵	۳	۲	۳	۱	۱	۴	۱
۱۱	اصل مبارزه با استکبار جهانی	۵	۳	۱	۴	۱	۱	۴	۱
۱۲	اصل مردمی بودن	۵	۴	۴	۵	۳	۲	۴	۴
۱۳	اصل نابودی رژیم صهیونیستی	۵	۴	۲	۴	۱	۱	۴	۱
۱۴	اصل اسلام انقلابی (اسلام ناب محمدی)	۵	۳	۲	۱	۱	۱	۵	۱
میزان انطباق		۰/۹۸	۰/۷۲	۰/۵۲	۰/۶۵	۰/۳۱	۰/۲۲	۰/۷۸	۰/۳۷

بر مبنای داده های جدول فوق حزب الله لبنان و جنبش امل بیشترین نزدیکی را با گفتمان انقلاب اسلامی داشته اند مطالعات کتابخانه ای نشان می دهد علاوه بر افزایش قدرت نظامی حزب الله لبنان این حزب پس از جنگ ۳۳ روزه سال ۲۰۰۶ به طور رسمی تبدیل به یک حزب سیاسی شده و در انتخابات مجلس نماینده داشته و در تعیین وزرا نقش فعالی را ایفا نموده است. این حزب در دو دهه اخیر سعی

فصلنامه علمی -پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

سال چهاردهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳
[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

نموده با فعالیت های عام المنفعه و اجتماعی در چهارچوب فرآیند های مردم سالارانه حرکت نماید. لذا نگرش صرفا نظامی جامعه لبنان نسبت به آن تغییر نموده و پایگاه مردمی مستحکمی پیدا کرده است.لذا اقتدار نظامی حزب الله توأم با افزایش نفوذ و قدرت سیاسی بیشترین تاثیر مثبت را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. این نکته حائز اهمیت است که اگر حزب الله صرفا یک گروه نظامی باقی می ماند و به حوزه سیاسی ورود پیدا نمی کرد، رویکرد جامعه لبنان نسبت به آن یک گروه سرسپرده به جمهوری اسلامی ایران و گروهی فرقه گرا (اهل تشیع) و جدایی طلب بود و رویکرد نظام بین الملل نیز نسبت به حزب الله خوانشی تروریستی بود. این در حالی است که در سال های اخیر اتحادیه اروپا حزب الله لبنان را به عنوان یک گروه تروریستی شناسایی نکرده است. همچنین جریان ملی آزاد به عنوان متحد حزب الله نیز علی رغم مسیحی بودن تعامل زیادی با جمهوری اسلامی داشته و تاثیر مطلوبی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.

براساس اطلاعات آماری بدست آمده از این پژوهش و نتایج حاصله از مصاحبه کیفی و مطالعات کتابخانه ای حزب المستقبل تطابق نسبی(۵۰ درصد) با اصول گفتمان انقلاب اسلامی داشته است. این نتیجه آماری می تواند برای دستگاه دیپلماسی کشور جالب توجه باشد. از آن جهت که علی رغم اختلاف های سیاسی و عقیدتی متعدد بین جمهوری اسلامی ایران و حزب الله با جریان سکولار ۱۴مارس، حزب المستقبل و جریان ملی آزاد امکان نزدیکی با جریان ۸ مارس را داشته و می توانند بر سر منافع ملی لبنان در قالب گفتگوهای سیاسی در سطح ملی با یکدیگر تعامل داشته باشند.حزب المستقبل اقدام خصملنه در همین راستا «سعد الحریری» رئیس جریان المستقبل لبنان در سخنانی اعلام نمود: «این یک واقعیت است که ما با حزب الله تعامل می کنیم. ارتش نیز با این گروه تعامل می کند، بنابراین حزب الله در ساختار سیاسی لبنان جای دارد»[1].

همچنین در حال حاضر نیز گفتگو های سیاسی و دوستانه ای بین دو جریان ۱۴ مارس و ۸ مارس برای تشکیل دولت در جریان است. اما از سوی دیگر احزاب کتائب، فالانژ، جریان سوسیالییست ترقي خواه و القوات اللبنانیه، بیشترین اختلاف را با گفتمان انقلاب اسلامی داشته در طول سه دهه گذشته دائما با ائتلاف با یکدیگر و یا با نزدیکی به یک قدرت منطقه ای و یا فرامنطقه ای معارض با جمهوری اسلامی سعی در کسب قدرت و تضعیف جناح مورد حمایت جمهوری اسلامی ایران داشته اند. لذا هر گونه افزایش قدرت آنها در فضای سیاسی لبنان تاثیری منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.

1. https://www.mehrnews.com/news/3581239

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

نتیجه

پژوهش پیش رو ضمن واکاوی میزان نفوذ سیاسی/ فرهنگی گفتمان انقلاب اسلامی بر گروه های لبنانی و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، بر این نکته تاکید دارد که میان تاثیر یا عدم تاثیر گفتمان انقلاب اسلامی بر گروه های لبنانی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران ارتباط معنادار وجود دارد. بدین معنا که هر چه تاثیرپذیری این گروه ها از انقلاب اسلامی بیشتر باشد همسویی بیشتری با سیاست های کلان جمهوری اسلامی ایران خواهند داشت و به هر میزان که تحت تاثیر گفتمان های رقیب جمهوری اسلامی ایران قرار داشته باشند و از گفتمان انقلاب اسلامی فاصله بگیرند، تقابل بیشتری در موضوعات کلان سیاست خارجی ج.ا.ا خواهند داشت که نتیجه چنین امری تاثیرات مخرب بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است. به طور کلی به هر میزان عناصر گفتمانی گروه های سیاسی و نظامی لبنان انطباق بیشتری با اصول گفتمان انقلاب اسلامی داشته باشد بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تاثیر مثبت داشته و به هر میزان از این اصول فاصله بگیرند تاثیری خنثی یا منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران خواهند داشت.

با عنایت به این نتایج، بهره های ذیل را از این پژوهش می توان انتظار داشت:

بهره اول: مفهوم "عمق استراتژیک" که مفهومی عاریتی از ادبیات نظامی دفاعی است، به نفوذ یک کشور خارج از مرزهای خود اشاره دارد. بدیهی است که این نفوذ به توسعه دوستان در برابر دشمنان و همچنین حائل شدن دوستان میان «ما» و «دیگری» می انجامد.نتیجه توسعه عمق استراتژیک انتقال خطوط تماس با دشمنان در فرای سرزمین مادری است. این مساله به افزایش ضریب امنیت ملی یک کشور می انجامد. بااین اوصاف تمرکز بر توسعه فعالیت های فکری/فرهنگی جهت توسعه عمق راهبردی باید اولویت دولتمردان جمهوری اسلامی باشد.

بهره دوم: نگاه تقریبی رهبران جمهوری اسلامی ایران، امکان توسعه گفتمان انقلاب اسلامی را به سایر نقاط جهان فراهم ساخته است. بر همین مبنا(همانگونه که ملاحظه شد) در جریان ۸ مارس که همسویی با ضریب متوسط با مواضع ج.ا.ا داشته است، شاهد ائتلاف جریان شیعه با گروه های اهل سنت و مسیحی بوده ایم. این بدان معناست که تاکید بر تفکر تقریب مذاهب و ادیان بر توسعه عمق راهبردی و در نهایت افزایش ضریب امنیت ملی تاثیر بسزایی دارد.بنابراین تاکید بر اندیشه تقریب، راهبرد پیشنهادی پژوهش پیش روست.

در پایان جهت تبیین بیشتر موضوع مورد بحث، بر پایه داده های موجود در مقاله، ویژگی ها و گرایش های گفتمانی گروه ها و احزاب لبنانی به همراه میزان انطباق و یا عدم انطباق با گفتمان ج.ا.ا و در نهایت تاثیر آنها بر افزایش ضریب امنیت ملی ج.ا.ا در قالب جدول ذیل به اختصار احصاء و ذکر شده است؛

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

جدول (۴-۶): مهمترین جریان های سیاسی و مذهبی فعال لبنان

ردیف	گروه‌ها و احزاب سیاسی	گرایش به گفتمان های مختلف فکری- مذهبی	موضع گیری سیاسی در عرصه بین المللی و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	میزان انطباق با گفتمان انقلاب اسلامی
۱	حزب الله رهبر: سید حسن نصر الله	شیعه- اثنی عشری، مدافع نظریه ولایت فقیه و حامی گفتمان تمدن اسلامی	،مخالف حضور غرب و آمریکا در منطقه غرب آسیا و مخالف اشغال گری رژیم صهیونیستی- خط مقدم مبارزه با صهیونیسم- تاثیر بسیار زیادی بر افزایش امنیت ملی ج.ا.ا	بسیار زیاد
۲	جنبش امل رهبر: نبیه بری	شیعه اثنی عشری- دارای گرایش های نوگرایی دینی	همسو با اهداف و برنامه های حزب الله لبنان و مخالف سیطره غرب و مخالف رژیم صهیونیستی - تاثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران.	زیاد
۳	حرب المستقبل رهبر: سعد حریری	سنی- دارای گرایش های تجدد گرایی لیبرال و سکولار	المستقبل حزبی سکولار، معتقد به ملی گرایی و اتحاد -ممالک عربی و طرفدار کشورهای غربی است.این حزب به لحاظ عقیدتی جریانی مقابل جمهوری اسلامی ایران و حزب الله طبقه بندی می شود. اما به لحاظ مناسبات سیاسی و دیپلماتیک تا حدودی در تعامل با آن ها است.	متوسط
۴	جریان ملی آزاد رهبر: میشل عون	مسیحی مارونی سنتی و معتدل	مخالفت با خلع سلاح حزب‌الله و هم پیمان حزب الله حمایت از نظام سوریه و مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی- تاثیر متوسط بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	متوسط رو به زیاد
۵	القوات اللبنانیه رهبر: سمیر جعجع	معتقد به لیبرال دموکراسی ملی گرا- دین: مسیحی مارونی	هم پیمان غرب و مخالف حزب الله و جمهوری اسلامی تاثیر منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	خیلی کم
۶	حزب کتائب یا فالانژ رئیس: کمیل شمعون	مسیحی مارونی دارای گرایشات نژاد پرستانه	در یک دوره زمانی متحد رژیم صهیونیستی و عامل ربودن حاج احمد متوسلیان و عامل کشتار صبرا و شتیلا - تاثیر بسیار منفی بر امنیت ملی ج.ا.ا	خیلی کم
۷	جماعت اسلامی لبنان دبیر کل: فتحي يكن	سنی معتدل مخالف جدایی دین از سیاست -موافق اتحاد شیعه و سنی	مدافع حزب الله لبنان و منتقد جریان های تکفیری تاثیر زیاد بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.	زیاد
۸	جریان سوسیالییست ترقي خواه - رهبر: ولید جنبلاط	پايه هاي حزب بر مبناي سكولاريسم و سوسياليسم و بر مبناي اكثريت دروز	رقیب احزاب با گرایش دینی- منتقد سیاست های دولت بشار اسد - تاثیر منفی بر امنیت ملی ج.ا.ا دارد.	خیلی کم

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

منابع و مآخذ؛

آدمی، علی و رضایی، نیما(۱۳۹۵). ماهیت و ابعاد رژیم ضمنی غیررسمی امنیت منطقه ای جمهوری اسلامی، فصلنامه پژوهش های سیاسی جهان اسلام، سال ششم، شماره چهارم، زمستان، صص ۸۹ -۶۱.

اسپوزیتو، جان و وال، جان(۱۳۹۲). جنبش های اسلامی معاصر(اسلام و دموکراسی) ترجمه شجاع احمد وند، چاپ چهارم، تهران، نی. [امام] خمینی، روح ا... (۱۳۶۱). صحیفة نور، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

اسداللهی، مسعود(۱۳۷۹). از مقاومت تا پیروزی تاریخچه حزب الله لبنان، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات اندیشه سازان نور.

باقری محسن، یزدانی عنایت‌الله(۱۳۹۷). تبیین منافع و اهداف استراتژیک جمهوری اسلامی ایران در اتحاد استراتژیک با حزب‌الله لبنان، فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، ۱۵ (۵۳) :۴۳-۶۲

بیکی، مهدی(۱۳۸۹). قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، مطالعه موردی لبنان، تهران: دانشگاه امام صادق(ع).

روره، الیویه(۱۹۹۵). شکست اسلام سیاسی، ترجمه عبدالکریم خرم، نشر مصطفی سحر، پیشاور.

سیمبر، رضا و پیبایي، مهدي(۱۳۹۰). جریان‌هاي اسلام گرا، نگرش غرب و ادغام حزب الله در ساختار سیاسي لبنان، فصلنامه پژوهش هاي روابط بین الملل، دوره نخست، شماره ي ۱.

عراقی، عبد الله(۱۳۹۴). نقش حزب الله لبنان در امنیت منطقه ی غرب آسیا (خاورمیانه) با تأکید بر حمایت و پشتیباني جمهوری اسلامي ایران، مجله ي سیاست دفاعي سال بیست و چهارم، شماره ي ۳۳.

عراقی، عبد الله(۱۳۹۴). نقش حزب الله لبنان در امنیت منطقه ی غرب آسیا (خاورمیانه) با تأکید بر حمایت و پشتیباني جمهوری اسلامي ایران، مجله ي سیاست دفاعي سال بیست و چهارم، شماره ي ۳۳.

کشاورز شکری، عباس و صادقیان، هاجر(۱۳۹۳). کالبد شکافی سیاست خارجی و مواضع بازیگران معارض غربی در جنگ ۳۳ روزه لبنان، فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، سال سوم، شماره ۱، صص ۷۱ - ۹۶.

منصور، جهانگیر(۱۴۰۲). قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. تهران، نشر دوران.

میر علی، محمد علی(۱۳۹۲). انقلاب اسلامی ایران و حزب الله لبنان. فصلنامه علمی پژوهش‌های انقلاب اسلامی، دوره ۲، شماره ۱، فروردین، صفحه ۲۲۷-۲۵۰.

منابع انگلیسی:

-Klandermans, Bert (2000) "Identity and protest; How group Identification helps to Over Com Collective action dilemmas", Cooperation in Modern Society, London and New York : Routlege

-Love, James B (2010). Hezbollah: Social Services as a Source of Power, Joint Special Operations University (U.S.) JSOU Press.

سایت ها و خبرگزاری ها:

- خبرگزاری فارس (خرداد ۱۳۸۸)؛ «تمامی نامزدهای حزب‌الله به پارلمان راه‌یافتند»؛ قابل‌دسترس در:
https://www.farsnews.ir/news/8803200139

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]

- خبرگزاری مهر(۲۵ اسفند ۱۳۹۴).«سعد الحریری: حزب الله جزئی از ساختار سیاسی لبنان است» قابل‌دسترس در:
https://www.mehrnews.com/news/3581239

- خبرگزاری فارس (آبان ۱۴۰۰) مقام حزب الله: القوات اللبنانیه، از سال ۲۰۰۹، پول و سلاح از آمریکا و عربستان دریافت می‌کند
https://www.farsnews.ir/news/14000803000767

- خبرگزاری مشرق (مهر ۱۴۰۰) حزب «قوات اللبنانیه» بزرگترین تهدید برای مسیحیان است قابل‌دسترس در:
https://www.mashreghnews.ir/news/1287574

- خبرگزاری تسنیم (مهر ۱۴۰۰) «جولان دوباره «فالانژها» در بیروت» قابل‌دسترس در:
https://www.tasnimnews.com/fa/news/1400/07/28/2592484

- خبرگزاری تسنیم (مرداد ۱۴۰۲) «توافق جبران باسیل با حزب الله درباره نامزد ریاست جمهوری» در بیروت» قابل‌دسترس در:
https://www.tasnimnews.com/fa/news/1402/05/17/2937873

- خبرگزاری تسنیم (اسفند ۱۳۹۳) « نظریه‌پرداز گفتگوی تمدن ها چه کسی است» در بیروت» قابل‌دسترس در:
www.tasnimnews.com/fa/news/1393/12/03/661918

- سایت پرسمان (دی ۱۳۹۱) «احزاب لبنان» قابل‌دسترس در:
https://www.porseman.com/article/145920

- سایت مقام معظم رهبری (آبان ۱۳۸۲) «سند چشم انداز بیست ساله کشور» قابل‌دسترس در:
https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=9034

- روزنامه اطلاعات، ضمیمه، شماره ۲۲۱۰۹، در سوگ غروب شمس دین در لبنان، قسمت اول و دوم، قابل‌دسترس در:
https://www.ettelaat.com

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۱۴۰۲۰۴

به این مقاله این‌گونه ارجاع دهید:

مطهری نسب، مسعود؛ عزیزخانی، احمد (۱۴۰۳)، «بررسی میزان انطباق گروه های سیاسی- مذهبی لبنان با گفتمان انقلاب اسلامی و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران» فصلنامهٔ پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، س۱۴، ش۲، تابستان ۱۴۰۳، صص ۱۱۱-۸۵.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-24]